

Elektoral system och ekonomisk jämlikhet

En studie av Nya Zeeland och effekterna av införandet av ett
proportionellt elektoralt system

Ruben Trossmark

Abstract

The aim of this study is to broaden the knowledge about the correlation between proportional electoral systems and economic equality developed by earlier research. The study has identified a case of interest in New Zealand due to its electoral reform from a majoritarian first-past-the-post system to a system of mixed member proportional representation in 1996. This case gives the opportunity to not only study differences in economic equality between states with different electoral systems but also to study the impact of the reform. This is done using the Synthetic Control Method which gives the opportunity to create a New Zealand case without electoral reform to use as a comparison unit. The study finds that there is some evidence to believe that the proportional electoral system in New Zealand have effected its within-state economic equality, especially when compared with international trends. These findings are also supported by earlier research and findings on welfare generosity changes.

Nyckelord: Elektoral system, proportionella system, majoritära system, ekonomisk jämlikhet, Synthetic Control Method.

Antal ord: 6026

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Frågeställning & Syfte	2
1.2	Avgränsningar.....	2
2	Teori & tidigare forskning.....	4
2.1	Det elektoral systemets reformering	6
3	Metod.....	8
3.1	Synthetic Control Method.....	8
3.1.1	Inferens	9
3.2	Material.....	10
3.2.1	De 10 % med högst inkomsters andel av alla inkomster	10
3.2.2	Prediktionsvariabler	11
3.2.3	Välfärdsgenerositet	11
3.3	Val av fall.....	12
4	Resultat & diskussion.....	13
4.1	Placebostudier	15
4.2	Kausala samband	18
5	Slutsats.....	21
5.1	Vidare studier.....	22
6	Referenser	23

1 Inledning

Rättvisa är ett ständigt närvarande tema för samhällsdebatten. Ett vanligt förekommande uttryck för rättvisa är begreppet ekonomisk jämlikhet. Ideologier har grundats med stöttepelaren att bekämpa den ekonomiska ojämlikheten. Förutsättningar för och effekter av ekonomisk jämlikhet varit föremål för den samhällsvetenskapliga forskningen.

Flera studier har konstaterat att den ekonomiska jämlikheten minskat under de senaste årtiondena. Klyftorna växer på nationell nivå samtidigt som skillnader mellan länder ökar (Harjes, 2007:3; Chusseau, Dumont, 2014:13). Detta har lett till att antalet studier som producerats inom ämnet ökat betydligt på senare år (Biewen, Flachaire, 2018:1).

Ett samband som har identifierats handlar om hur staters olika politiska institutioner påverkar den ekonomiska jämlikheten. Ett exempel handlar om de elektoral systemen (se Birchfield, Crepaz, 1998; Iversen, Soskice, 2006). Elektoral system är dock något som tämligen sällan genomgår systemförändringar. Detta gör att det är möjligt att ställa sig frågan huruvida de elektoral systemen verkligen påverkar den ekonomiska jämlikheten eller om det är andra faktorer som kan förklara detta.

I Nya Zeeland hölls i samband med parlamentsvalet 1993 även en folkomröstning om huruvida en förändring av elektoral systemet skulle ske. Alternativen för denna folkomröstning var att antingen behålla det traditionella majoritära systemet "first-past-the-post", eller att övergå till "mixed member proportional representation" (MMP). Resultatet av folkomröstningen var att MMP-systemet fick flest röster. 1996 övergick Nya Zeeland till ett proportionellt system, och frågan kan därmed ställas: innebär detta någon påverkan på landets ekonomiska jämlikhet?

I det nyazeeländska fallet finns möjligheten att studera effekten av detta nya elektoral system på variabeln ekonomisk jämlikhet. Genom detta blir det möjligt att med grund i tidigare forskning vidareutveckla detta område på ett praktiskt och verklighetsbaserat fall.

1.1 Frågeställning & Syfte

Uppsatsen ämnar undersöka huruvida elektorala system påverkar staters ekonomiska jämlikhet. Hypotesen för studien är proportionella system leder till högre jämlikhet än stater med majoritära system.

Uppsatsens frågeställning är: **Har implementeringen av ett proportionellt elektoralt system i Nya Zeeland påverkat den ekonomiska jämlikheten positivt?**

Studien är inriktad mot att pröva detta genom att analysera effekterna av Nya Zeelands implementering av ett proportionellt system 1996. Med detta tillvägagångssätt är ambitionen att med grund i tidigare studier bidra med kunskap om och hur proportionella system påverkar ekonomisk jämlikhet. Uppsatsens syfte är därmed att bidra med kunskap på generell nivå om huruvida elektorala system påverkar graden av ekonomisk jämlikhet, och samtidigt ge en insikt i effekten av en reformering.

1.2 Avgränsningar

En viktig del av studien handlar om användningen av Synthetic Control Method, med syftet att komma närmare hur utvecklingen hade varit i Nya Zeeland utan det elektorala systemets reformering. Detta grundar sig i studiens ambition att komma runt problemet att endast beskriva hur detta samband är beskaffat baserat på stater där det elektorala systemet inte reformerats.

En jämförande studie kommer att göras av Nya Zeeland och fabricerat (syntetiskt) Nya Zeeland. Det fabricerade Nya Zeeland kommer skapas av stater som har majoritära system. Detta beror på att uppsatsen vill kunna jämföra hur utvecklingen i det verkliga Nya Zeeland med proportionellt system från 1996 skiljer sig från en utveckling med fortsatt majoritärt system. Samtidigt är det viktigt att de stater som används i modellen faktiskt påverkas i av sitt elektorala system, alltså om staten ifråga kan betraktas som demokratisk, då effekten av systemet annars är svårbedömt. Ett problem för uppsatsen som i detta sammanhang uppstår är att det

är tämligen få stater som uppfyller dessa krav. För att granska huruvida länder har uppfyllt kravet om att vara en demokrati använder uppsatsen V-Dem Liberal Democracy Index.

Uppsatsens avgränsning kommer vidare bygga på en studie av hur Nya Zeeland har utvecklats som följd av den elektoral reformeringen. Studien kommer härvid även att inbegripa en analys om kausala förklaringar till den identifierade utvecklingen.

2 Teori & tidigare forskning

Vicki Birchfield och Markus Crepaz (1998) artikel "The Impact of Constitutional Structures and Collective and Competitive Veto Points on Income Inequality in Industrialized Democracies" studerar majoritära eller konsensus system i relation till ekonomisk jämlikhet. Detta anknyter till två centrala frågeställningar. Vilken effekt innebär det om en stat har antingen ett majoritärt eller ett konsensus-system vid sidan om andra faktorer? Vilken av dessa korrelerar i högst grad med högre nivåer av ekonomisk jämlikhet? Slutsatserna som dras är att vilken typ av system som en stat använder sig av har en effekt på den ekonomiska jämlikheten vid sidan av andra faktorer. Vidare nås även slutsatsen att stater med konsensus-system genererar en lägre grad av ekonomisk jämlikhet än stater med majoritära system (Birchfield, Crepaz 1998:192-193).

Intressant för slutsatserna i Birchfield och Crepaz studie är att det är vid sidan av andra faktorer som de olika systemen har en effekt. Författarna visar att det finns en egen mekanism inom dessa system som påverkar graden av ekonomisk jämlikhet. För konsensus-system ligger detta i att de regeringar som bildas har en närmare koppling till medianväljaren än i majoritära system. Detta beror enligt Birchfield och Crepaz på att de koalitionsregeringar som är vanliga i konsensus-system hamnar närmare medianväljaren eftersom att den politik som presenteras ofta måste stöttas av fler partier än inom ett majoritärt system (Birchfield, Crepaz 1998:193).

Torben Iversen and David Soskice (2006) har i artikeln "Electoral Institutions and the Politics of Coalitions: Why Some Democracies Redistribute More than Others" studerat hur olika elektoral system genererar styren med olika ideologisk hemvist. De visar att länder med majoritära system i högre grad genererar regeringar som lutar åt höger, medan det omvända kan påvisas för stater med proportionella system (Iversen, Soskice 2006:166). De synliggör också att vänsterregeringar ofta lägger större energi på omfördelning, i motsats till högerregeringar, vilket medför att den ekonomiska jämlikheten ofta är lägre i länder där högerregeringar styr (Iversen, Soskice 2006:175). Detta kan sammanfattas i att

majoritära system förefaller vara sämre på att generera ekonomisk jämlikhet än proportionella system.

Denna beskrivning är mycket likstämig med den slutsats som Birchfield och Crepaz drar, men samtidigt finns en avgörande skillnad. Den ligger i att Iversen och Soskice inte menar att det elektoral systemet har en effekt vid sidan om andra faktorer. Istället menar de att elektoral system förklarar varför andra faktorer är förskaffade så som de är. Vad de påtalar är därmed en mekanism som kan förklara varför dessa olika system genererar olika grader av ekonomisk jämlikhet.

Vidare behöver det visas på hur elektoral system påverkar politikens sätt att agera. Detta studeras i Torsten Persson och Guido Tabellinis bok ”The Economic Effect of constitutions”. De menar att båda typerna av system genererar omfördelning av resurser men att de är av olika karaktär. Detta beror på att det grundläggande incitamentet för reformer i demokratier är att vinna platser i den lagstiftande församlingen under kommande val. Samtidigt blir incitamenten olika för olika typer av elektoral system när dessa vinnas på olika sätt. Då det i majoritära system handlar om att tillfredsställa definierade elektoral distrikt blir konsekvensen att omfördelningen blir mer riktad, medan det i proportionella system blir en bredare omfördelning (Persson & Tabellini, 2005:19). Detta grundar sig i att ett proportionellt system inte har lika väldefinierade grupper eller områden som behöver vinnas.

En annan faktor som får betydelse är hur stater spenderar resurser olika som följd av dessa olika system. Persson och Tabellini påvisar att det finns ett stöd för att majoritära system ofta spenderar relativt sätt mindre än stater med proportionella system. Samtidigt visar de att detta inte nödvändigtvis behöver bero på det elektoral systemet, istället menar det att det kan bero på att regeringar i majoritära system har större incitament och möjlighet att tillfredsställa sina väljare eftersom de ofta har en majoritet (Persson & Tabellini 2005:20).

Sammanfattningsvis kan det konstateras att forskningsläget pekar mot att det finns betydande skillnader i vad utkomsten av elektoral system blir samtidigt som det finns mycket som pekar mot att proportionella system i högre grad genererar ekonomisk jämlikhet än majoritära system. Förklaringsfaktorerna bakom detta är dock inte helt klarlagda och därför kommer en diskussion i uppsatsen, med syftet att undersöka kausala samband, föras.

2.1 Det elektorala systemets reformering

I Nya Zeeland hölls i samband med parlamentsvalet 1993 parallellt en folkomröstning om huruvida en förändring av det elektorala systemet skulle ske. Alternativen för denna folkomröstning var att antingen behålla det traditionella majoritära systemet first-past-the-post medan den andra var mixed member proportional representation (MMP).

First-past-the-postsystemet bygger på att varje valdistrikt innehar en representant i den lagstiftande församlingen. Den som blir representant för distriktet blir sedan den kandidat som fått flest röster med resterande kandidater inte får någon plats i parlamentet. Detta system leder oftast till ett tvåpartisystem (Duvergers lag) vilket innebär att den nationella representation som blir gällande sällan är proportionerligt gentemot hur hela elektoratet röstat.

MMP systemet är möjligt att se som en proportionerlig version av first-past-the-post då det bygger på att bibehålla den lokala förankringen i att individer kan rösta på den de önska ska företräda sitt elektorala distrikt samtidigt som de med en andra röst kan rösta på ett parti. Denna andra röst används sedan för att justera det parlamentariska utfallet för att den slutgiltiga representationen proportionellt ska spegla den som finns i elektoratet. Resultatet av folkomröstningen var att MMP systemet fick 53,9 % av rösterna medan first-past-the-post fick 46,1 %. De första valen att hållas utifrån detta system var 1996 (Wowles, 1995:113).

Jack Wowles (1995) studerar i *The Politics of Electoral Reform in New Zealand* orsakerna bakom denna förändring. Han beskriver det system som existerade i Nya Zeeland under perioden före MMP som närmast unikt. Detta har sin grund i att Nya Zeeland endast har en lagstiftande församling och att denna relativt sätt varit mycket liten till antalet parlamentariker. Detta har haft konsekvensen att partier av den interna ledningen är lättkontrollerade vilket gör att partienigheten är stor. Wowles belyser att det i Nya Zeeland under tiden före folkomröstningen fanns en känsla av att Nya Zeeland var en "elektoral diktatur" (Wowles, 1995:97).

Resultatet av folkomröstningen blev att MMP systemet fick 53,9 % av rösterna medan first-past-the-post fick 46,1 % och de första valen att hållas utifrån detta system var 1996. Wowles poängterar att förändringen av det elektorala

systemet i Nya Zeeland sammanfaller med en period av tuffa ekonomiska utmaningar. De båda traditionella partierna, National Party och Labour Party arbetade för en reformering av ekonomin samtidigt som det fanns ett betydande motstånd mot detta i väljarkåren. Wowles till och med att det fanns en känsla av att “politicians seemed to openly revel in their ability to press on against public opposition” (Wowles, 1995:113).

Nya Zeelands elektoral reformering grundade sig i att det fanns ett allmänt missnöje med hur politik kunde bedrivas som följd av systemets konstruktion, samtidigt som detta sammanföll med en period av ekonomiska problem. Detta blir mycket intressant när det ses i ljuset av denna uppsats delvis ekonomiska natur eftersom syftet med denna är att studera hur institutionell förändring påverkade en ekonomisk variabel.

3 Metod

Tidigare forskning kännetecknas av studier som baserat på stora mängder data jämfört olika stater med elektorala system för att nå slutsatser om påverkan på den ekonomiska jämlikheten. Det resultat som därvid framträder är framförallt beskrivningar av hur olika stater med olika system får olika resultat. Däremot ger dessa studier inte en tydlig bild av huruvida en förändring av ett elektoralt system faktiskt påverkar ett lands ekonomiska jämlikhet. Då det senare är syftet med denna uppsats har behovet av att kunna studera effekten en förändring varit vägledande för valet av synthetic control method.

Metodavsnittet kommer inledningsvis att redogöra för metoden. Därefter beskrivs hur den har tillämpats ifråga om vilket vilka fall och prediktionsvariabler som inkluderats i modellen för studien.

3.1 Synthetic Control Method

Det bärande syftet med synthetic control method är att genom en komparativ fallstudie söka utvärdera vilken effekt en viss intervention har. Metoden bygger på en viktad kombination av stater i en ”donor pool” som jämförs mot det studerade fallet. Jämförelsen används i sin tur för att bedöma vad som skulle hänt med det studerade fallet om interventionen inte hade inträffat. Tillämpningen i denna uppsats är att genom en komparativ jämförelse närmare studera effekterna av implementeringen av ett nytt elektoralt system. Konkret innebär det att en modell skapas utifrån två olika jämförelser, för att kunna isolera effekten av intervention och därmed påvisa om detta kan förklara den förändring som skett i jämförelse med andra fall. Alberto Abadie, Alexis Diamond och Jens Hainmueller skriver om denna metod i *Comparative Politics and the Synthetic control Method* där de beskriver enheterna för jämförelse på följande sätt:

Suppose that there is a sample of $J+1$ units (e.g., countries) indexed by j , among whom unit $j=1$ is the case of interest and units $j=2$ to $j = J+1$ are potential comparisons. Borrowing from the medical literature, we will say that $j = 1$ is the “treated unit,” that is, the unit exposed to the event or intervention of interest, and units $j=2$ to $j=J+1$ constitute the “donor pool,” that is, a reservoir of potential comparison units (Abadie, mfl. 2015:497).

För denna studie kommer dessa olika enheter vara Nya Zeeland som behandlar enhet medan en samling andra stater kommer vara att betrakta som en ”donor pool” vilka kommer gå under namnet syntetiska Nya Zeeland. Alla de stater som är med i denna kommer dock inte nödvändigtvis vara med i den slutgiltiga modellen, metoden kommer sortera, utifrån datan, vilka fall som tillsammans med olika vikter utgör bäst jämförelsefall. Dessa kommer sedan ge två olika kurvor som över tid ämnar förklara utvecklingen i den variabel som ska studeras, vilket för denna uppsats är ekonomisk jämlikhet. Målet med modellen blir att på detta sätt kunna mäta vilken effekt som implementeringen av ett proportionellt system hade på perioden efter interventionen genom en komparativ jämförelse där syntetiska Nya Zeeland syftar till att ge en bild av hur Nya Zeelands ekonomiska jämlikhet hade utvecklats om en förändring av det elektoral systemet inte hade ägt rum.

Detta tankesätt grundar sig i John Stuart Mills klassiska *method of difference* och genom att synthetic control method använder det urval av stater (”donor pool”) som finns i modellen för att skapa två likartade kurvor för Nya Zeeland och Nya Zeeland under perioden före interventionen. Detta gör att den aggregering som skapar syntetiska Nya Zeeland består av att de stater som är med i modellen får olika vikter (Abadie, mfl. 2015:497). Syftet med detta är att skapa en mest lika design för att kunna isolera effekten av det proportionella systemet på ekonomisk jämlikhet. Det är genom denna design, att skapa likartade kurvor under perioden före interventionen, som gör att kurvan för syntetiska Nya Zeeland ämnar betraktas som utvecklingen Nya Zeeland hade haft om interventionen inte ägt rum.

3.1.1 Inferens

Synthetic control method är av karaktären att den använder både kvantitativ och kvalitativ metod i modellen. Detta beror på hur på att modellen dels används för att

spegla den faktiska utvecklingen i fallet av intresse, dels skapar ett eget jämförelsefall, synthetic control (i denna studie synthetic Nya Zeeland). Detta medför att traditionella metoder för att avgöra den statistiska signifikansen av resultaten inte är möjliga. Exempelvis kan p-värden inte nås. För att komma runt det problemet är det möjligt att göra ”placebo studier” (Abadie, mfl. 2015:499–500). Dessa placebostudier lånar också från medicinsk litteratur och innebär att den behandlade enheten överförs till de andra fall som finns i ”donor pool”. Genom att studera dessa kan det sedan avgöras huruvida resultaten i modellen kan förklaras av förändringen i det proportionella systemet eller om förändringen blir likartat vid studier av andra länder. Detta görs genom att kvalitativt bedöma hur likartade graferna i placebo studierna är gentemot studiens huvudsakliga modell.

För denna studie innebär detta att figur 2, 3, 4 och 5 kommer vara dessa placebo-studier. Dessa kommer sedan bedömas gentemot grafen i figur 1. För att avgöra huruvida resultaten som ges signifikant kan besvara huruvida utvecklingen efter reformeringen av det elektoral systemet beror det eller om det kan finnas andra förklaringar som blir uppenbara i andra länder.

3.2 Material

Materialet för uppsatsen bygger på data som är hämtat ur två olika databaser som samlar in data från andra, ofta mer områdesspecifika databaser. De som använts är primärt Quality of Government database (QOG) från Göteborgs Universitet. Den andra är Comparative Welfare Data Set. Avsnittet för material kommer behandla de variabler som används för att skapa de modeller som studien använder.

3.2.1 De 10 % med högst inkomsters andel av alla inkomster

Den huvudsakliga variabeln som studien använder för att mäta förändringar i jämlikhet är hämtad via Quality of government database vilket har hämtats från World inequality database. Denna variabel är ämnad att visa de förändringar som skett i andelen av statens totala inkomster för de 10% som har högst inkomster. Den är uppbyggd som andelen inkomst före skatt (QOG codebook:132), vilket betyder att datan inte är korrigerad gentemot olika omfördelade skatter. Detta gör att den

utveckling som datan visar är jämförbar gentemot andra länder, eftersom den inte korrigeras mot inhemska skatter. Med denna data är det därför möjligt att skapa sig en tydlig bild av de inhemska inkomstskillnaderna.

Samtidigt finns det en brist för studien i att denna variabel inte innehåller information om hur omfördelade skatter påverkar ekonomisk jämlikhet. Eftersom många stater har progressiva skattessystem skulle detta kunnat användas för att studera hur regeringar arbetar för att öka den ekonomiska jämlikheten. Detta hade kunnat ge värdefulla insikt om den elektoral reformeringen påverkat hur politiker använder skattesystemet med omfördelade syften.

3.2.2 Prediktionsvariabler

Studien kommer använda sig av två olika prediktionsvariabler. Dessa är arbetslöshet och real BNP tillväxt per capita. Datan för arbetslöshet är hämtad ur QOG databasen och har sitt ursprung i The World Bank Group (QOG codebook:142).

Real BNP per capita är även den hämtad från QOGs databas. Den har sitt ursprung i Maddison Project databas från 2018 och illustrerar datan i värdet på den amerikanska dollarn 2011. Denna data visar dock bara hur den reala BNPn utvecklats över tid och det som uppsatsen har varit intresserad av är att kontrollera modellen gentemot tillväxttakten. Därför har egna beräkningar gjorts för att kunna skapa data för tillväxt.

Dessa prediktionsvariabler har haft sin plats i modellen genom inspiration från tidigare studier på ämnet, men även att de är faktorer som ofta förknippas med ekonomisk jämlikhet samtidigt som det inte är något som regeringar med enkelhet själva styr över. Det har varit av vikt för modellen att inte använda prediktionsvariabler som kan komma av hur en regering agerar. Detta beror på den tidigare forskning som redovisats i kapitel 2, som visar hur stater styrs olika som följd av elektoral system. Data som kontrollerar gentemot agerande hade kunnat medföra att modellen tagit bort delar av de elektoral systemens effekt.

3.2.3 Välfärdsgenerositet

För att undersöka kausala samband har modellen valt att använda data om välfärdsgenerositet. Denna data är hämtad ur Comparative Welfare Data Set och har sitt ursprung i Comparative Welfare Entitlements Dataset. Datan är ett index som ämnar visa generositeten i socialpolitik och består av ett sammanslaget värde ur flera variabler. Dessa variabler visar generositet när det gäller arbetslösa, pensionärer och sjuka. Indexet försöker därmed visa den totala generositeten. Variablen innehåller data över alla fall utom Indien. (Comparative Welfare Data Set codebook, 2016:8).

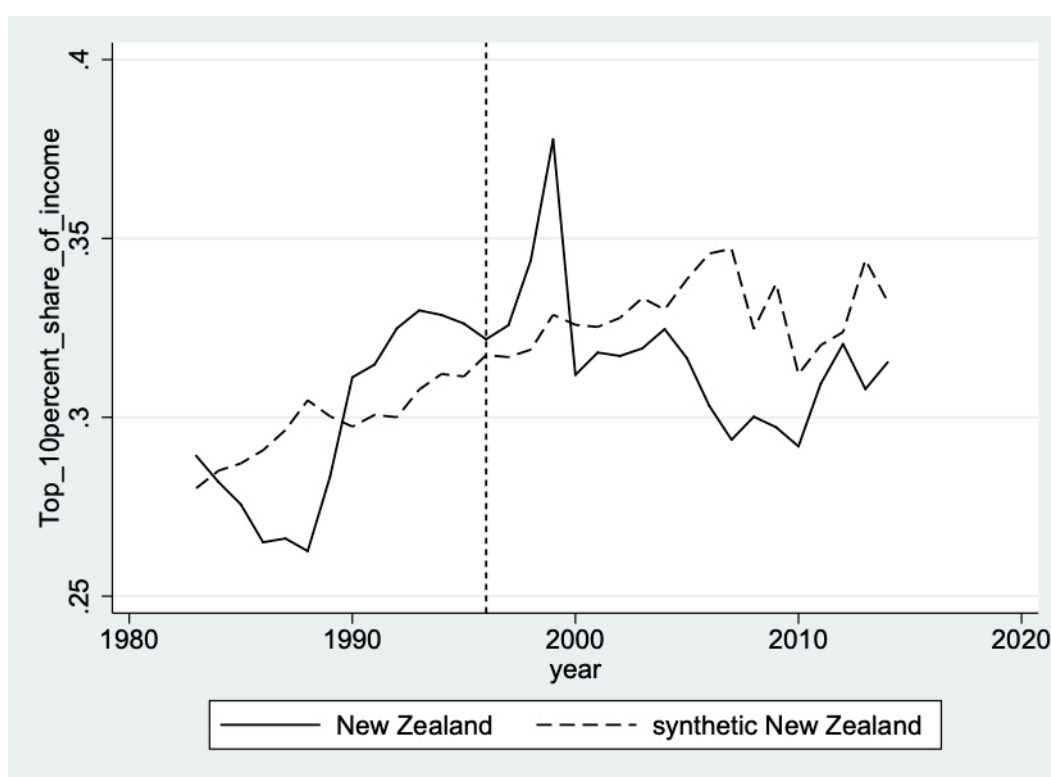
3.3 Val av fall

Med utgångspunkt i hur synthetic control method fungerar behövs en ”donor pool”. Ett problem för uppsatsen är att det materialet som uppsatsen använder sig av inte har data för alla lämpliga fall. Den viktigaste källan för denna uppsats är variabeln `top_top10_income_share` (som beskrivs i 3.3.1) vilken ämnar beskriva hur stor andel av de totala inkomsterna som de med 10% högst inkomster har i olika länder. Denna data har sin ursprungliga källa i World Inequality database. I denna data är den tydligaste bristen att Kanada inte finns med. Denna brist påverkar uppsatsen negativt eftersom Kanada med dess majoritära system och många andra likheter med Nya Zeeland hade varit ett land som lämpat sig mycket väl för modellen.

De stater som slutgiltigt uppfyller detta krav vid en jämförelse med Nya Zeeland är USA, Förenade Kungadömet (UK), Frankrike, Indien och Australien. Dessa länder kommer därmed att bilda den ”donor pool” som modellen sedan använder för att skapa syntetiska Nya Zeeland.

4 Resultat & diskussion

Figur 1 visar en jämförelse mellan Nya Zeeland och syntetiska Nya Zeeland. Syntetiska Nya Zeeland består av de stater som finns i tabell 1. Då kurvan har en positiv lutning innebär det att jämlikheten sjunker medan den ökar om kurvans lutning är negativ.

Figur 1: Nya Zeeland i jämförelse med syntetiska Nya Zeeland

Tabell 1: Visar de vikter som skapar syntetiska Nya Zeeland

Stat	Australien	Frankrike	Indien	UK	USA
Vikter	0.31		0,059	0,631	

Utifrån resultaten kan det på det stora hela konstateras att syntetiska Nya Zeeland har en högre grad av ojämlikhet än Nya Zeeland under större delen av perioden efter 1996 vilket tyder på att hypotesen att proportionella system presterar bättre när det gäller låg ekonomisk jämlikhet än stater med majoritära system stämmer.

Det finns dock flera saker i kurvan som dock bör diskuteras. Det första är att det finns en betydande svängning i jämlikheten för Nya Zeeland under behandlingsperioden. Det andra är att Nya Zeelands kurva visar en nedåtgående trend redan före implementeringen av det proportionella systemet. Det tredje är att Nya Zeelands kurva handlar ökar drastiskt 1999 och sjunker drastiskt 2000. Dessa olika problem kommer diskuteras i de följande styckena.

Den första funderingen som behöver göras är vad som gör att den ekonomiska jämlikheten ökar under en period i mitten av 1980-talet. En möjlig förklaring till detta skeende är att Nya Zeeland under vid denna tid genomgick en tid av nya ekonomiska förutsättningar. Detta berodde i huvudsak på UKs inträde i det europeiska ekonomiska samarbetet. Den starka koppling som tidigare funnits blev svagare och ledde till att export till andra stater var nödvändigt. Detta skapade ett behov av ekonomisk reformering med syfte att stärka konkurrenskraften. I detta sammanhang påbörjade finansministern Roger Douglas liberalisera ekonomin för att öka dess effektivitet. Dessa reformer syftade till att öka investeringsincitamenten och därför ökade också marknadsinkomsterna (Wowles, m.fl, 2017:33).

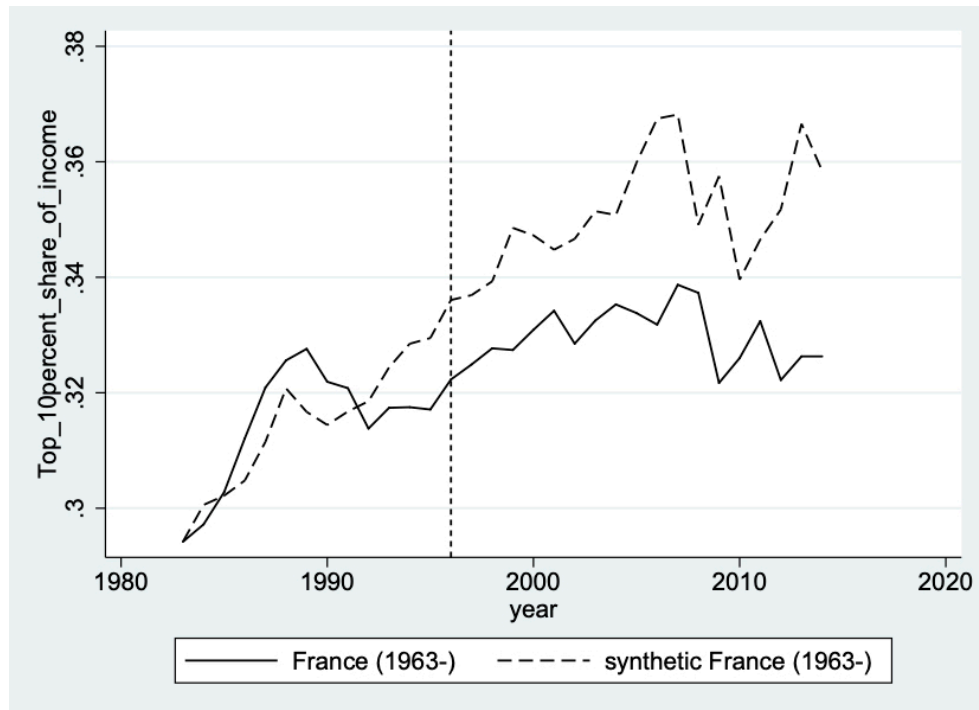
Ökningen som denna period av reformer stod för är en möjlig förklaring till varför kurvorna under den behandlade perioden är olika. Detta beror på synthetic control methods funktionssätt som ett aggregerat resultat med olika vikter får svårt att skapa en mest lika design när det finns så stora variationer i studiens data.

Vidare är det intressant vad som sker under året 1999 då jämlikheten sjunker drastiskt samtidigt som det sjunker än mer drastiskt året efter. Vad detta beror på har varit ett stort problem för uppsatsen att finna svar på. Vad som dock kan konstateras är att Nya Zeeland under en period på 9 år då styrts av högerpartier vilka hade fortsatt den ekonomiska politik som påbörjats av Roger Douglas 15 år tidigare. Under denna period hade exempelvis minimilönen sjunkit från 50 % till 42 % av medellönen (Wowles, m.fl, 2017:36).

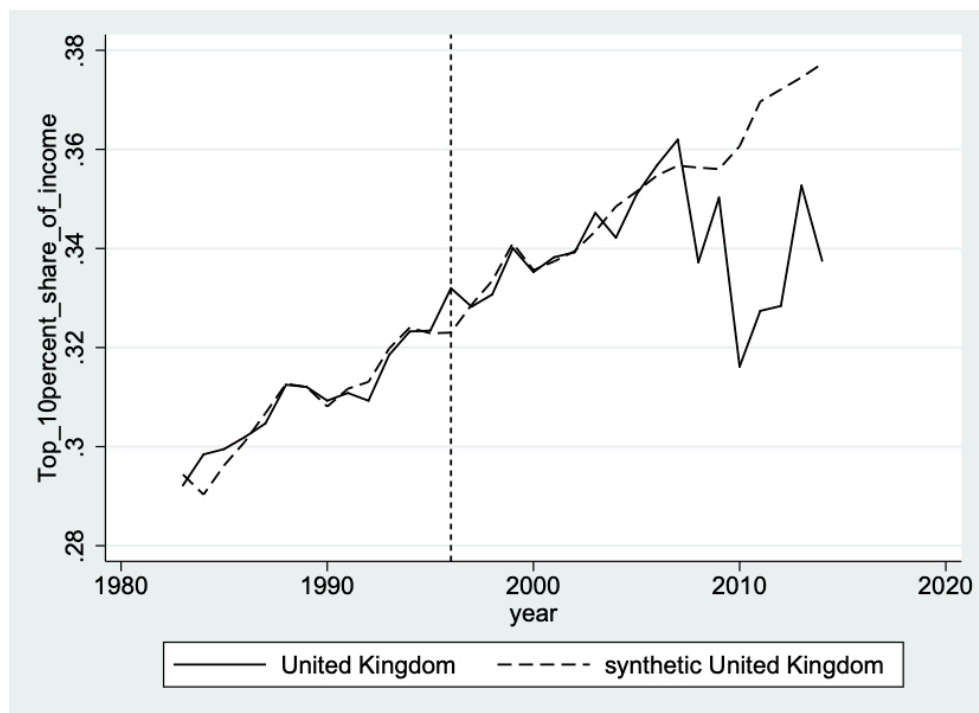
Vidare är resultaten i *figur 1* är svårbedömda eftersom *synthetic New Zealand* inte visar sig vara särskilt likt Nya Zeeland. Som tidigare nämnts blir detta problematiskt för en ”mest lika” studie. Därför kommer tester göras på länderna i ”donor pool” för att säkerställa att liknande förändringar inte sker för dessa stater. Detta är viktigt att säkerställa eftersom dessa stater inte övergått till ett proportionellt elektoralt system.

4.1 Placebostudier

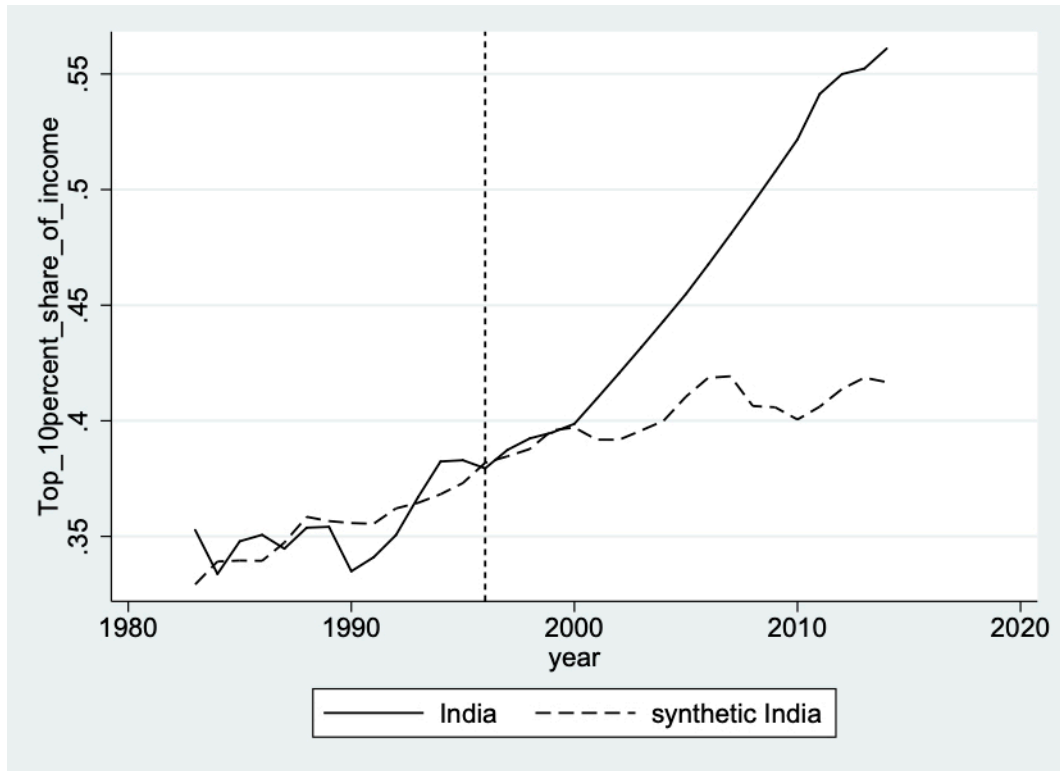
Nedan kommer studien uppvisa de placebostudier som gjorts för att kunna få en uppskattning om studiens inferens. Kurvornas lutning visar samma sak som i figur 1, skillnaden är att dessa är skapat för staterna i ”donor pool”.

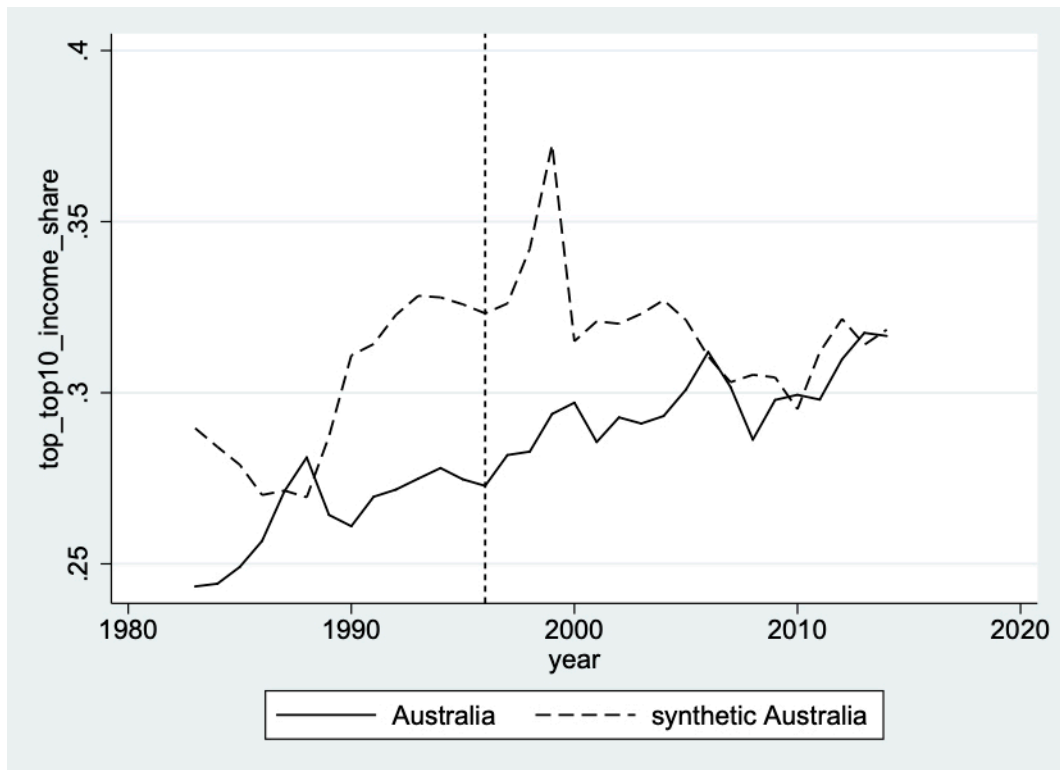
Figur 2

Figur 3

Figur 4¹

Figur 5

¹ Placebostudien för USA var ej möjlig att genomföra som följd av för stora variationer gentemot de andra fallen i datamaterialet.

Tabell 2: Visar vikter för placebostudierna

	Australien	Frankrike	Indien	UK	USA	Nya Zeeland
Figur 2	0,195			0,613	0,191	
Figur 3	0,249	0,386	0,235			0,123
Figur 4				0,403	0,597	
Figur 5				0,137		0,863

Ur graferna med placebotester kan det utläsas att det finns ett visst stöd för resultaten i figur 1. Den stat med mest likartad kurva är Frankrike där modellen visar att den ekonomiska jämlikheten i Frankrike generellt sett varit högre än i de övriga fallen. Samtidigt har Frankrike inte varit med i prognosen av modellen. Detta har å andra sidan Förenade Kungadömet, Indien och Australien vilka alla visar på kurvor som avviker från den som är gällande för Nya Zeeland. Vidare är det av stor vikt att nämna att de värden som visar i Nya Zeeland kurva är generellt sett lägre än de i placebostudierna.

UK uppvisar en kurva som är mycket likt den som gäller för dess syntetiska motsvarighet. Undantaget för detta är då den ekonomiska jämlikheten ökar i samband med finanskrisen 2008. Detta är viktigt att ta med i beräkningen eftersom det visar att resultaten för Nya Zeelands ekonomiska jämlikhet kan bero av andra orsaker från tiden kring detta. Vidare kan det konstateras att även Indiens kurva är tämligen lik dess synthetic control. Samtidigt kan det där ses att jämlikheten sjunker från år 2000 vilket är det motsatta vid jämförelse med Nya Zeeland.

Figur 5, visar trots att den avviker på intressanta resultat. Detta ligger i att den kurvan för Australien stadigt visar på minskad jämlikhet medan det syntetiska Australien visas en kurva med stora likheter jämför med Nya Zeeland. Samtidigt möts dessa kring mitten av 2000 talet. Detta skulle kunna tolkas som stöd för tanken att det proportionella systemet leder till högre jämlikhet eftersom de vid år 2014 har likartat jämlikhet medan Nya Zeeland haft betydligt mycket mindre jämlikhet under större delen av perioden.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att stödet som ges för att det proportionella systemet har haft effekt på Nya Zeeland kan tolkas som relativt tillförlitligt. Detta dels med bakgrund av de reformer som var gällande för

ekonomin under en stor del av modellens behandlade period samtidigt som placebostudierna inte påvisar en utveckling som skulle kunna förklara den som ses i Nya Zeeland.

4.2 Kausala samband

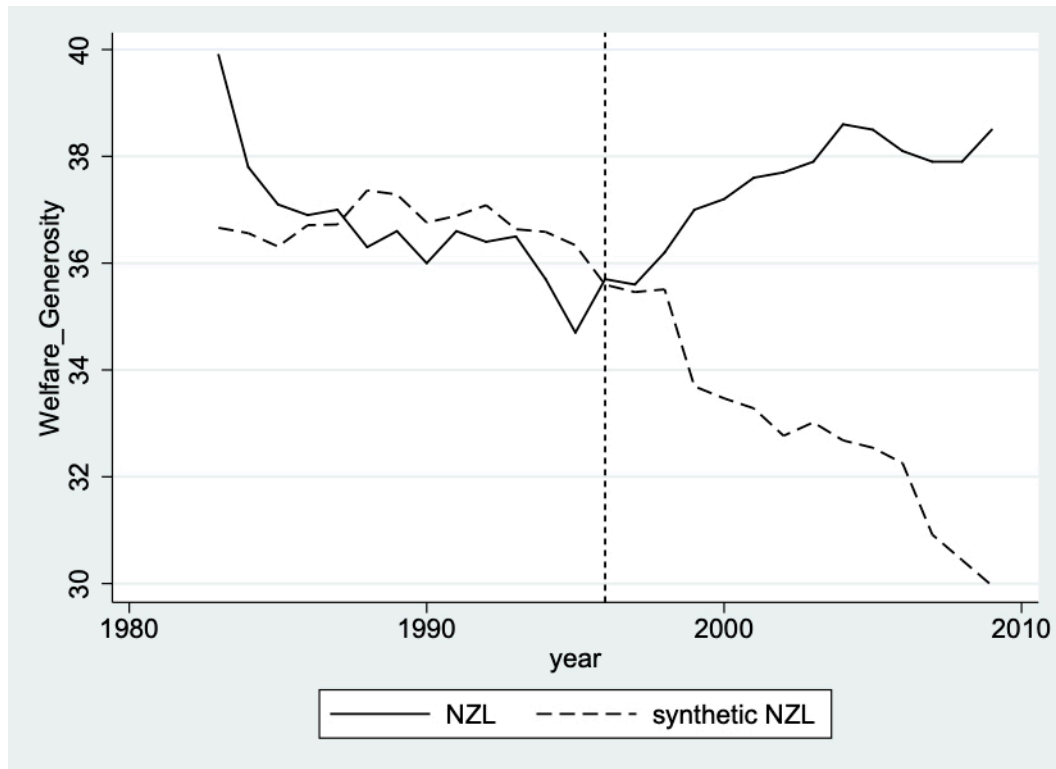
För att återkoppla studien till den tidigare forskning som hänvisats till under kapitlet teori & tidigare forskning. Studien kommer med detta försöka nå förklaringar till varför resultaten visar att jämlikheten i Nya Zeeland ökat sedan implementeringen av det proportionella systemet.

Ett första steg i en sådan undersökning blir att utgå från Torben Iversen and David Soskice (2006) artikel där de inleder med att påvisa hur det är vanligare med vänsterregeringar i proportionella system än i majoritära. Detta skulle kunna ge en värdefull insikt i vad det är som faktiskt påverkar jämlikheten. Alltså huruvida det är den generella politiken som är annorlunda i proportionella system eller om det är att vissa ideologier tenderar att vara mer framgångsrika.

Vid en genomgång av Nya Zeelands regeringar sedan 1980 visar resultaten att det innan 1996 var 2 mandatperioder med vänsterstyrda regeringar medan det var 4 under perioden efter. När det gäller högerregeringar var det 3 stycken mellan 1980 och 1996 medan det varit 4 stycken sen dess. Utifrån detta kan det ses att resultaten visar att vänsterregeringar blivit vanligare under perioden efter att det proportionella systemet implementerades. Samtidigt är urvalsstorleken alldeles för liten för ett tydligt resultat. Dessutom påverkas utgången av val ofta av väldigt många olika faktorer vilket gör det svårt att ange det proportionella systemet som förklaring.

En annan möjlig förklaring är som tidigare nämnts att den generella politiken blivit annorlunda. Därför är det nödvändigt att försöka mäta detta gentemot de stater som finns i ”donor pool”. Ett möjligt tillvägagångssätt för detta är att undersöka hur generositeten i välfärden förändrats. Utifrån både Persson och Tabbellini och Birchfield och Crepez studier leder proportionella system till en mer generell fördelning av resurser. För att undersöka detta kommer därför en synthetic control göras för välfärdsgenerositet där Nya Zeeland jämförs med statarna i ”donor pool”.

Figur 5 visar kurvor över välfärdsgenerositet där Nya Zeeland (NZL) jämförs med syntetiska Nya Zeeland. Staterna som deltagit i ”donor pool” kan ses i tabell 3.

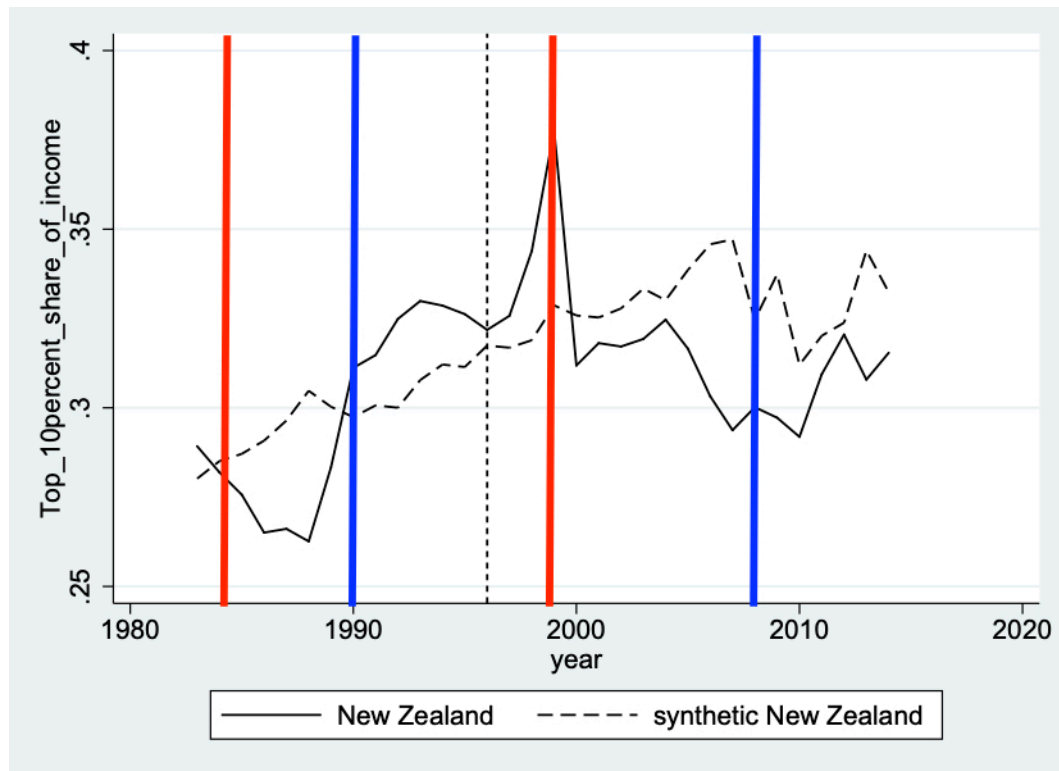
Figur 6

Tabell 3: Visar vikter för staterna som ingår i syntetiska NZL.

Stat	Australien	Frankrike	UK	USA
Vikt	0,374		0,626	

Utifrån figur 5 kan det ses att generositeten i välfärdssystemen blir betydligt mycket mer generösa i Nya Zeeland efter 1996 vilket tyder på att en möjlig förklaring inte är vilken regering som sitter vid makten utan snarare att den generella politiken förändras. Samtidigt är det viktigt att poängtera att data saknas för att kunna genomföra modellen efter 2009. Vilket sammanfaller med en period där det socialdemokratiska partiet Labour innehade regeringsmakten. Detta gör att det är svårt att bedöma huruvida detta beror på vilket parti det är som styr. Därför är det nödvändigt att undersöka den ursprungliga modellen utifrån vilket parti som styr under olika tidpunkter.

Figur 6 visar samma kurvor som i figur 1 med skillnaden att denna även uppvisar olika regeringsskiften. Vid röd markering innebär det att vänsterinriktade partier tagit över regeringen medan blå markering visar att högerinriktade partier tagit över.

Figur 7: Visar figur 1 med regeringsskiften. Röd = Vänsterregering tar över. Blå = Högerregering tar över.

Utifrån figur 6 kan trender för hur olika regeringar påverkar jämlikheten identifieras. Figuren är möjlig att tolka som att högerregeringar leder till mindre ekonomisk jämlikhet än under vänsterregeringar. Undantaget för detta är perioden 1984 – 1990, som tidigare konstaterats var detta dock en period av ekonomiska utmaningar och reformer av karaktär som är vanligare inom högerregeringar. Det är därför möjligt att se denna figur som stöd för det kausala samband Iversen och Soskice anger, alltså att proportionella system leder till ökad jämlikhet eftersom det elektoral systemet oftare resulterar i regeringar till vänster. Det har dock inte funnits stöd för att detta stämmer i fallet för Nya Zeeland, samtidigt är det svårt att avgöra huruvida den elektoral reformeringen leder till detta utifrån den begränsade tidsperiod som ligger till grund för studien.

5 Slutsats

Utifrån de resultat som redovisats är en möjlig slutsats att det proportionella systemet har haft en positiv inverkan på den ekonomiska jämlikheten i Nya Zeeland. Detta grundar sig primärt i kurvan som visar att Nya Zeeland under större delen av perioden 1996 – 2014 har haft en högre jämlikhet än under perioden före. I detta finns dock flera osäkerheter, vilka dels grundar sig i de svängningar som finns i modellen men även att jämlikheten tycks ha varit som högst under mitten på 1980-talet. Vidare är det en brist för studien att den inte har kunnat besvara varför jämlikheten ökar drastiskt 1999 och sjunker än mer drastiskt 2000.

När det gäller att avgöra huruvida det proportionella systemet haft en påverkan har en viktig del för studien varit att undersöka kausala samband vilket har varit tämligen svårt. Resultaten kan tolkas som ett stöd för Iversen och Soskice tanke om att proportionella system omfördelar mer, då det ger ett större genomslag för vänsterregeringar. Detta är dock svårt att avgöra eftersom studien inte behandlat en tillräckligt stor period för att kunna avgöra om detta blivit utfallet av det proportionella systemet. Samtidigt har studien kunnat visa visst stöd för att vänster- och högerregeringar presterar olika när det gäller detta område. Vilket om kommer ha en betydande effekt på den ekonomiska jämlikheten och de har rätt i att proportionella system gör vänsterregeringar mer sannolikt.

När det gäller uppsatsens syfte att bidra med generell kunskap om sambandet mellan ekonomisk jämlikhet och proportionella elektoral system genom att studera effekterna av Nya Zeelands reformering är det möjligt att se det som syftet som uppfyllt. Slutsatsen är att det finns tecken på att proportionella system har en påverkan även om det finns anledning att vara något skeptisk till detta. En anledning är att Synthetic Control Method inte kunnat visa på någon uppenbar förändring, vilket kan bero på problemen med att skapa en ”mest lika” jämförelse i modellen. Samtidigt ska det sägas att resultaten visar att Nya Zeelands jämlikhet inte minskat trots att den under denna tidsperiod ökat i de flesta industrialiserade länderna (Chusseau, Dumont, 2014:13).

Att använda Synthetic Control Method har varit en del av uppsatsens syfte eftersom den erbjuder ett nytt tillvägagångssätt för att studera sambandet mellan proportionella system och ekonomisk jämlikhet samtidigt som metoden är skapat för att kunna mäta effekter av diverse interventioner. Detta gör att den lämpat sig väl för studien. Ett problem med metoden har dock varit är den haft svårt att skapa en ”mest lika” situation under behandlingsperioden (före 1996). Detta gör att det finns betydande osäkerheter i hur väl modellen lyckats skapa en korrekt prognos av hur Nya Zeelands utveckling skulle varit utan det elektoral systemets reformering.

5.1 Vidare studier

Vad gäller vidare studier skulle det vara bra att spendera mer tid på studier av det proportionella systemets implementering och huruvida det lett till att det blivit vanligare med regeringar till vänster. Detta skulle dock medföra krav på att mer tid gått sedan 1996 för att urvalet ska vara tillräckligt stort. Samtidigt skulle mycket kunskap om huruvida mer traditionell vänsterpolitik fått en större plats i nyzeeländsk politik kunna ge betydande information på detta ämne. Vidare studier skulle också gynnas av bredare datamaterial där fler stater med majoritära system finns tillgängliga och även fler årtal för att kunna skapa en synthetic control som speglar mer långsiktiga trender. Förhoppningsvis skulle den metoden kunna leda till större likhet i graferna under perioden före 1996.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att vidare studier skulle vinna mycket på att genomföra dessa studier när än mer tid passerat för att på det sättet kunna skapa en bättre bild av det sambandet som studerats i denna uppsats.

6 Referenser

- Abadie, Alberto, Diamond, Alexis, Hainmueller, Jens. 2014. "Comparative Politics and the Synthetic Control Method", *American Journal of Political Science* 59(2), Tillgänglig hos SSRN: <https://ssrn.com/abstract=1950298>.
- Birchfield, Vicky, Crepaz, Markus M. L., 1998. "The Impact of Constitutional Structures and Collective and Competitive Veto Points on Income Inequality in Industrialized Democracies", *European Journal of Political Research* 34(2), 175–200.
- Brady, David, Huber, Evelyne, Stephens, John D. 2020. Luxembourg Income Study Database. Comparative Welfare Data Set, version 2020. <https://www.lisdatacenter.org/news-and-events/comparative-welfare-states-dataset-2020/>.
- Dahlberg, Stefan, Sören Holmberg, Bo Rothstein, Natalia Alvarado Pachon & Sofia Axelsson. 2020. The Quality of Government Basic Dataset, version Jan20. University of Gothenburg: The Quality of Government Institute, <http://www.qog.pol.gu.se> doi:10.18157/qogbasjan20
- Dabla-Norris, E., Kochhar, K., Suphaphiphat, N., Ricka, F. and Tsounta, E., 2015. *Causes And Consequences Of Income Inequality*. 13th ed. Washington, DC: IMF.
- Flachaire, E. and Biewen, M., 2018. *Econometrics And Income Inequality*. Econometrics.
- Harjes, T., 2007. *Globalization And Income Inequality*. [Washington, D.C.]: International Monetary Fund, European Dept.
- Iversen, Torben, Soskice, David, 2006. "Electoral Institutions and the Politics of Coalitions", *American Political Science Review* 100(2), 165–181.
- Our World in Data. 2020. V-Dem Liberal Democracy Index. [online] Tillgänglig: <https://ourworldindata.org/grapher/v-dem-liberal-democracy-index?year=2002>. Hämtad 14 maj 2020.
- Persson, T. and Tabellini, G., 2005. *The Economic Effects of Constitutions*. Cambridge MA: MIT Press.

- Vowles, J. (1995). The Politics of Electoral Reform in New Zealand. *International Political Science Review / Revue Internationale De Science Politique*, 16(1), 95-115. Retrieved May 13, 2020, from www.jstor.org/stable/1601171
- VOWLES, J., COFFÉ, H., & CURTIN, J. (2017). The fall and rise of inequality in New Zealand. In *A Bark But No Bite: Inequality and the 2014 New Zealand General Election* (pp. 25-48). Australia: ANU Press. Hämtad 10 maj 2020 från www.jstor.org/stable/j.ctt1vw0p68.8